СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 157. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 9. липня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 157. Jersey City, N. J., Monday, July 9, 1928. THREE CENTS.

РЕПУБЛИКАНЦІ НЕ ДУМАЮТЬ ПІДНОСИТИ НІ ПРОГИБІЦІЇ НІ РЕЛІГІЇ

ГОЛОВА ЇХ КОМІТЕТУ ВИРАЗНО ОСТЕРІГАЄ ПАРТІЙНИХ ТОВАРИШІВ.

ВАШИНГТОН, 6. липня. — Др. Губерт Ворк, голова республиканського краєвого комітету, видав до республиканських комітетів заяву про ведення кампанії проти кандидатури Ал. Смита.

Ворк остерігає республиканців не говорити ні про прогибіцію ні нападати на Ал. Смита за його релігійні переконання. Він каже, що республиканці будуть говорити про прогибіцію хіба тільки тоді, якби самий Смит сю справу підняв.

Ворк радить республиканцям на сході піднимати справу тарифи.

СМИТ ВИГОЛОСИТЬ НОТИФІКАЦІЙНУ ПРОМОВУ В ОЛБАНІ.

СИН РУЗВЕЛТА ПРОТИ СМИТА.

ОЛБАНІ, 6. липня. — Ал. Смит, демократичний кандидат на уряд президента Злучених Держав, далі стоїть на тому, що він самий буде вести свою виборчу кампанію.

Він заявив, що так звану нотифікаційну промову виголосить він таки в Олбані.

Полковник Теодор Рузвелт, син колишнього президента Злучених Держав, виголосив у Рочестері промову проти Смита, в котрій нападав на Смита як на кандидата Темені Голу, відомої з ріжних політичних надужить.

Прихильники Смита розголошують, що в День Независимости ґазета Сон-Телеграф з Питсбурґа розвела „соломяне" голосоване за Смитом і Гувером; цікаво, що в Питсбургу, який вважають твердинею республиканців, Гувер дістав при сьому пробному голосованню богато менче голосів від Смита.

МІСТО НЮ ЙОРК ВИТАЄ ПАННУ ЕРГАРТ.

ПЕРША ЖЕНЩИНА, ЩО ПЕРЕЛЕТІЛА АТЛЯНТИК, З ТОВАРИШАМИ ПОДОРОЖИ НА ПАРАДІ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — Місто Ню Йорк витало нині урядово панну Ергарт, першу женщину, якій вдалося перелетіти літаком Атлянтійський океан.

З нею були на витанню Вилмер Штулц, її пільот та Луис Ґордон, її механік. Коли вони висідали на Бетері Плейс їх витало 5,000 людий; звідси вони поїхали вулицями, обставленими оплескуючими товпами, до Сити Голу, де їх витали представники міста, стейту й держави.

Коли ґазетярі питали панну Ергарт, чи вона боялася підчас лету, вона заявила, що вона не мала часу боятися, бо була занята записуванєм своїх обсервацій.

НЕ ДАЛИ ЧОЛОВІКОВИ ВТОПИТИСЯ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — З океану прийшла радіова вістка, що з корабля Рошамбо на полудне від Гренд Бенк кинувся в море 29-літний Вашингтонець Мортон Гойт. Сейчас хтось крикнув: „Чоловік у мори." Корабель звернув з дороги. Мимо тяжкої мраки й темноти капітан казав спустити лодки й шукати чоловіка. По 20 мінутах шукання найдено Гойта та витягнено на поклад.

Як Гойта витягнули на поклад, він заявив, що йому жаль, що він кидався у воду, та просив дати йому виспатися.

МОСКАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ДОНСЬКОГО СУДУ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — Товариство Російських Адвокатів у Злучених Державах та Товариство Взаїмної Помочи Російських Інжинірів видали разом заяву проти суду проти російських і німецьких інжинірів з Дону, що сими днями скінчився в Москві.

Товариства заявляють, що вину за розбиття російського промислу поносить большевицький уряд, який тепер пробує звалити вину за сю руїну на буцімто якихось заговірників серед інжинірів.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИЙСТВА.

ТОЛІДО, Огайо 6. липня. — На судовій розправі проти Чарлза Гопе, який признався до вбийства 7-літної Дороти Шеліґовської, прийшло до сензаційних ревеляцій.

Підчас конференції між обжалованим та його адвокатами й встановленим ними дослідником умового стану обжалованого, Гопе признався, що він поповнив кромі вбийства Шеліґовської ще й другі злочини. Признався він між иншим ще до вбийства учительки Лілі Дейл Крой в жовтни 1926. року. Сей злочин доконаний був з такою хитростю, що поліція мимо надлюдських зусиль не могла викрити злочинця, хоча на викриття були назначені тоді надгороди в сумі 13,000 долярів.

Лікар і адвокати сейчас прийшли до переконання, що мають до діла з божевільним убийником. Вони сейчас предложили свою думку судді та просили його, щоби він дозволив змінити заяву обжалованого, що він не винуватий, на признанє до вини.

Суддя згодився на сю пропозицію, але заявив, що він скличе других суддів, щоби нарадитися, чи обжалованого післати на кару смерти, чи віддати до дому божевільних.

ЗРІСТ КОНСУМЦІЇ МОЛОКА.

ВАШИНГТОН, 7. липня. — На основі статистики, зібраної федеральним департаментом рільництва та Корнельським університетом, показується, що в Америці зростає споживанє молока. В 1914. році на кожду особу припадало пересічно на рік 100 кварт молока, а в 1926. році вже 139 кварт.

МУЗЕЙ Т-ВА ШВИДКОЇ ДОПОМОГИ.

Музей, що відкрило товариство друзів швидкої допомоги для збільшення своїх коштів, дає дуже цінний матеріял як для вивчення соціяльних і професійних захорувань, так і для вивчення всієї цікавої і громадської корисної роботи „Швидкої допомоги".

У музеї дуже цінні натуральні експонати роботи проф. Стефаніса з нормальної і патольоґічної анатомії. Є натуральні експонати абортів від одного до вісім місяців, чудні потворні діти з одним оком, з двома головами, з хвостом замісць ніг, й т. п.

Жахливу картину виявляють експонати-діяграми й числа про захорування на туберкульозу.

Навколо лектори, — в музеї весь час вартують лікарі з ліксекції Медсанпраці, — багато слухачів, відвідувачів музею.

Дуже цікава вітрина з приладдями, що ними самогубці вкорочували собі віку.

У музеї що дня буває 1,000 — 1,500 відвідувачів. Музей відвідало вже багато екскурсій, в тому числі екскурсії робітників Донбасу, селян і червоноармейців.

РОКОВИНИ ОССОЛІНЕУМ.

При кінці травня відсвяткували польскі наукові круги у Львові соті роковини оснування „Оссолінеум", одної з найбільш заслужених для польської культури й науки інституції. Оссолінеум, основане як національний інститут ґрафом Йосифом, Максиміліяном Оссолінським в 1817 році, повстало з бібліотеки свого основника та збройні й картинної ґалерії, яку приєднав до інституту кн. Генрик Любомірскі. Про столітній розвиток цеї станиці польської культури й науки говорять найвимовніше цифри. Основник інституту Оссолінскі полишив по собі 10,121 творів у 19,055 томах, 567 рукописів у 715 томах, 133 мап і 1,445 ритовин. Нині дорогою закупів і дарів та прилучення до інституту в 1914 р. бібліотек Ґевальберта і Павліковського, бібліотека Оссолінеум має 190,000 творів у числі половини міліона томів, 10,000 рукописів, 9,559 автоґрафів, 3,000 мап, 3,854 предметів з археольоґії, 1,061 картин, 469 різьб, 53,525 ритовин 24,962 медаль і монет. Протягом 1927 р. користало з збірок Оссолінеум 33,588 осіб. Інститут, наділений своїм фундатором значними добрами, вміщається в будинку, переробленому з монастиря й костела Кармелітанок.

СМІЛИЙ РОЗБИШАЦЬКИЙ НАПАД В ТОРОНТІ.

Смілого розбишацького нападу допустилися невідомі досі люде, нападаючи о півночи з 19 на 20 червня на експресовий ваґон Канадійської Національної Залізниці при Юніон стації. Розбишаки втекли з 3 міхами реджістрованої почти, в яких було около 125,000 долярів в грошах. Поліція вірить, що в напад мусіли бути вмішані люде, обзнакомлені добре з почтою. Два дні пізніше найдено в мешкальним дистрікті в північній части міста Торонта, на Годсон Драйв, покинений автомобіль, а в нім вартісних паперів на яких $120,000.

ТАК ХТО „СПІВПРАЦЮЄ" З ПОЛЯКАМИ?

Вінніпеґський „Український Голос" пише:

Коли після минулорічної повені в Галичині велась аґітація за допомогою потерпівшим від неї українським селянам, тоді вінніпеґські „УРВісти" з вереском писали, що вони одинокі поможуть тим селянам „безпосередно". Всі инші комітети, як вони казали, були „на услугах польської шляхти" і тому українські робітники не повинні були мати з тими комітетами нічого спільного.

Признаємось, що ми не хотіли відплачуватись большевикам таким самим і не важились закинути їм, що вони підуть з польськими панами рука об руку в сьому допомоговому ділі.

І ось тут помилилися. Бо ось що пише ґазета „Громадський Голос" про сю большевицьку допомогу поводянам:

„Де діваються гроші американських робітників?

„Дня 28. квітня с. р. явилися в селі Яблониці й Гриняві на Білім Черемоші якісь два панки, що роздавали допомогу „пошкодованим" від повені.

„Говорили, що се є один якийсь сельроб зі Львова, а другий з Америки від робітництва. Сі панки передали ті гроші на руки команданта поліції Ліпінського, заступника війта Ілійчука і писаря громадського Федоркевича — обох хлібоїдів I. кляси. Комендант постерунку Ліпінскі вже наперед заявив перед Дмитром Яківюком, що „запомоги не дістануть ті, що бавилися у вибори політикою" (себто, що не голосували на польську лісту).

„За сі гроші цілий день 29 квітня напивались Ілійчук, Федоркевич і другі в коршмі, а відтак ще й робили авантури в громадській канцелярії і били людей. Коли люде допитувалися: де є ті гроші з Америки? — то вони кричали: йдіть питайте до Америки, а то ще скажемо арештувати.

„В понеділок, 30. квітня, роздали решту, що лишилося грошей, але лиш таким богачам, що навіть шкоди не мали, як приміром:

„Панасієві Рибарукові з Яблониці дали щось поверх 100 злотих, що ніякої шкоди не мав, і має крім поля ще і ліси, Власієві Тимофійчукові, першому богачеві на Гриняві й иншим. А такому Курильчукові з Яблониці, якому вода все сполокала, або Михайлові Мартинцукові, що сидить у чужій стайні з дітьми, або Николі Заморенікові й иншим, які мали великі шкоди, осталися гірше жебраків, то сим нічого не дали. Се є чисто по сельробітськи і по інтернаціональному! Так то вони дбають за бідаків. Люде дуже обурені на сих панків, що провадять таку політику".

Здається, не треба ніяких пояснень. Картинка говорить сама за себе.

ПРИКОРДОННІ АРЕШТУВАННЯ.

Арештування в прикордонній полосі Збруча далі не вгавають. Погранична сторожа переводить ревізії по селах, допитує мадоевідомих селян за шпіонами, а деяких арештує. Назвища арештованих держані є в строгій тайні і преса не може про них нічого писати.

10 РОКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ.

Незабаром минає 10 років з дня організації національної бібліотеки України. За ці 10 років національна бібліотека осягнула четверте місце серед бібліотек СРСР і девяте місце серед бібліотек всього світу. Книжковий фонд бібліотеки становить 1,900,000 одиниць. У бібліотеці більше ніж 1,000,000 газет.

Фонд національної бібліотеки розцінюється в 3,000,000 карб. Що року бібліотечний фонд зростає на 112,000 книжок, 120,000 газет та 42,000 листівок. За 1927 рік у бібліотеці було 143,000 відвідувачів.

СМЕРТЬ АВАНТУРНИКА.

Недавно тому пізною ніччу застрілив польський постерунковий, невідомого прізвища, 27-літнього Мечислава Сербінського, торговельного помічника, що, вертаючи з міста до дому, вступив з своїм товаришем Макадом до шинку при вул. Жовкійській і там, підпивши, викликав авантуру. Власничка ресторану покликала постерункового, який силувався успокоїти авантурника й перший раз стрілив на пострах, але коли Сербінські кинувся на нього з ножем, постерунковий убив його одним вистрілом з револьвера.

ШАНТАЖ ЧИ ШПИГУНСТВО?

Від кількох днів кружляли по Варшаві чутки про мниме зліквідування нової шпигунської банди, тим разом у столиці. Як виявилося, ці чутки викликав інцидент, що мав місце в совітському посольстві. В урядових годинах зявився в льокали посольства СРСР при вул. Познанській якийсь підпитий осібняк, який заявив готовість продажі посольству документів та інформацій про стан оборони й безпеченства польської республики. Урядник посольства полишив гостя в кімнаті, а сам з сусідньої канцелярії подзвонив до поблизького поліційного комісаріяту. Загадочного осібняка арештовано. Виявилося, що є це якийсь „Станіслав Зембруські, бувщий державний урядник, зредукований за пянство й хабарництво. На всякий випадок, мається тут до діла зі спробою шантажування совітського посольства.

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВА.

При Київському художньому інституті утворено комісію, що розробляє проект реорганізації художнього інституту на Всеукраїнську Академію Мистецтв. За проектом при Академії буде художний інститут і науково-дослідчі катедри з галузи мистецтвознавства.

ФІЛЬМ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ.

ВУФКУ закінчило знімати хронікалвний фільм про український Червоний Хрест. Фільм цей має на меті показати трудящим України, як працює УЧХ. Керував знимками цього фільму Загорський.

ДОДАТОК ДО 207 ЛІТ ТЮРМИ.

Судові кошти за ведення трохмісячного процесу „Білоруської Громади" у Вильні мають заплатити засуджені.

КИТАЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ОБЄДНУЮТЬСЯ

ЧОТИРОХ ҐЕНЕРАЛІВ ЗІЙШЛОСЯ НА ГРОБІ Д-РА СУНА І ПРИРЕКЛИ ИТИ ПО ЛІНІЇ БАТЬКА КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ. — ЗВОРУШАЮЧІЙ СЦЕНІ ПРИГЛЯДАЛОСЯ БАГАТО ОФІРЦИРІВ І ВИЗНАЧНИХ УРЯДОВЦІВ. — ЧЕНҐ КАЙ ШЕК ЗАПЛАКАВ, ЯК ВІДЧИНИЛИ ДОМОВИНУ СУНА.

ПЕКІН, 6. липня. — Чотирох побідоносних ґенералів, що довели побідами націоналістичних війск до обєднання великої частини Китаю, зійшлося на однім з горбків коло Пекіна, де спочиває тіло д-ра Сун Ят-сена в гробниці, що коштувала $1,000,000. Прибули з ріжних сторін такі ґенерали: Ченґ Кай Шек, Фенґ, Єн Гсішан і Лі Тсунґ.

Коли відчинили домовину батька націоналістичного руху в Китаю, відчитано його політичний тестамент. Все те відбувалося серед ріжних церемоній, які приписує віра Конфуція. Коли Ченґ Кай Шек, що належав до найблизчого окруження Суна, побачив отверту домовину і поглянув в забальзамоване лице свого учителя, заллявся ревними сльозами, а за ним і всі другі почали плакати. Тоді обняв його ґенерал Фенґ і там на гробі Суна разом з другими двома ґенералами зробили всі вони поновне приреченне довести до обєднання цілого Китаю. Кажуть, що ґенерали мали по тім розмову відносно походу на Манджурію.

ЛЮНДБОРГ ВИРАТУВАНИЙ.

ВИРАТУВАВ ЙОГО ДРУГИЙ ШВЕДСЬКИЙ ЛЕТУН, ЙОГО ТОВАРИШ. — НАЙБІЛЬШЕ ВРАДУВАЛАСЯ ТИМ МОЛОДА ЖІНКА ЛЮНДБОРГА.

СТОКГОЛЬМ, 6. липня. — Ляйтнант Шайберґ долетів разом з другим аеропляном до того місця, де находився шведський летун Люндборґ, що виратував ґенерала Нобіле. Разом з Люндборґом оставало на ледах 6 членів експедиції Нобіле. Ляйтнант Шайберґ з великим нараженням життя злетів на леди і виратував Люндборга. Для других скинув ліки, поживу і одіж. Тепер будуть думати, як виратувати решту.

Найбільше врадувалася виратуванням Люндборга його жінка, з якою він був щойно пів року жонатий. Молода жінка сказала, що це не належить до великої приємности бути жінкою летуна, особливо в перших часах, коли ще жінка не привикла до тих нещасть, які грозять кождої хвилі летунови.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО СТАЛОСЯ З ЛЕВЕНШТАЙНОМ.

НЕ ГОДНІ ЗНАЙТИ РОЗВЯЗКИ, ЯК ЦЕ СТАЛОСЯ, ЩО МІЛІОНЕР ЗГИНУВ.—ШУКАЛИ ЗА ЙОГО ТІЛОМ, АЛЕ НЕ ЗНАЙШЛИ. — ПРОБУВАЛИ ВІДЧИНЯТИ ДВЕРІ, АЛЕ ЦЕ ЙШЛО ДУЖЕ ТЯЖКО, ЛЕДВИ ДВОХ ЛЮДЕЙ ВІДЧИНИЛО. — МНОГІ КАЖУТЬ, ЩО ВІН ЖИВЕ. — НА СПАДОК ТРЕБА БУДЕ ЖДАТИ 4 РОКИ.

ПАРИЖ, 6. липня. — Чим далі, тим менше люде знають, що сталося з бельґійським міліонером Левенштайном, про якого кажуть, що впав з аеропляну в море і затонув. Експерти оглядали аероплян і пробували відчинити двері, та показалося, що ледви двох людей могло їх відчинити, а один ледви проліз через двері. В аеропляні були самі такі особи, що тут не може бути мови про вбийство. І самовбийство виключене на думку тих, що знають Левенштайна. Бо фінанси його стояли так, що навіть в найгіршім випадку міг він мати ще кільканадесять міліонів. Все те причинюється тепер до того, що багато людей не вірить в смерть міліонера. Але серіозні люде беруть випадок поважно і кажуть, що колиб Левенштайн зробив якийсь трик, то це зруйнувало би його в фінансовім світі і він не мав би там що більше робити.

Левенштайн був заасекурований і на случай самовбийства. Обезпечив себе на $2,000,000.

БЕЗРОБІТНІ ДАЮТЬ СОБІ РАДУ.

БИРЛІН, 6. липня. — Берлінські безробітні помагають собі в той спосіб, що їздять через день собвеями, головно в такий час, коли найбільший рух і відступають заняте сидженне другим за оплатою 5 феніґів. Дуже часто іде чоловік з жінкою і вдвоє „заробляють", Але цей „бизнес", як кажуть, доступний тільки тим, що мають 10 феніґів закладового капіталу, потрібного на оплату вступу до собвеїв. А є багато таких, що і такого капіталу не посідають.

НЕМА АПЕЛЯЦІЇ.

ТАК ЗАЯВИВ ПРЕДСІДАТЕЛЬ ТРИБУНАЛУ НА ШАХТЯРСЬКІМ СУДІ. — ЗАСУДИ СМЕРТИ БУДУТЬ ОТЖЕ ВИКОНАНІ. — ЗАСУДЖЕНІ ПРИНЯЛИ ЗАСУДИ БАЙДУЖНО. — ЖДАЛИ НА ВИРОК 8 ГОДИН.

МОСКВА, 6. липня. — Засуд в шахтярськім процесі проголошено доперва о год. 1.30 по півночі, а мав бути проголошений о 4 год. по полудни. Через цілий той час держали під багнетом бідних обжалованих, котрі і так, перемучені тюрмою і судовими допитами, виглядали блідi, як смерть. Не диво, бо розправа тягнулася місяць.

Навіть 11 засудів смерти не зробили на засуджених особлившого враження. Видно, що по совітських тюрмах і судах вже і смерть для них не страшна.

ПОГОДИВСЯ РИМ З ВІДНЕМ.

ВІДЕНЬ, 6. липня. — Італійський посол Авріті вернув назад на своє місце до Відня і зложив канцлерови Зайплеви візиту, передаючи йому привіт від Мусолінія і подяку за заяву, що справа Німців в Італійськім Тиролю є внутрішньою справою Італії. За ту заяву зробили проти Зайпеля у Відни демонстрацію, бо уважають її негідною канцлера німецького народу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛИТОВНИК

Годі пройти мимоходом попри справу з ревізією молитовника анґліканської церкви, коли та справа набрала широкого розголосу не тільки в Анґлії, але в цілім світі. На тім місци не будемо розводитися над тою шкодою, яка випливає з того, коли церква злучена з державою і коли парлямент займається і такими релігійними питаннями, як щодо Евхаристії і т. п. Та треба брати справу такою, якою вона на ділі являється. А виходячи з того становища, ми побачимо, що ціла Анґлія поділена на два завзяті табори: один є за ревізією дотеперішнього молитовника, а другий проти. З одного і другого боку маємо визначних розумних людей, духовних і світських, учених політиків і найвищих урядовців міністрів, які від року дебатують над тою справою в пресі, на конґресах і в парляменті. Якраз недавно тому анґлійський парлямент вже другим наворотом відкинув предложеннє в справі зміни молитовника. А на таку зміну погодилася вже навіть більшість епископату і духовенства.

Та історія з молитовником анґлійської церкви може здивувати не одного, хто не так дуже обзнакомлений з тою справою. А може здивувати головно тому, що всі Анґлійці є того переконання що молитовник, що має за собою 300-літну традицію, за старий і не відповідний до теперішних життєвих обставин та що його таки треба змінити. Та разом з тим пішов рух проти зміни, бо найвищі достойники анґліканської церкви пропонують такі зміни, які можуть змінити характер анґліканської церкви, а зближити її до церкви римської. І тому саме є таке велике число людей, що добачують слабі сторони молитовника, але воліють терпіти ті недомагання, як змінити характер анґліканської церкви і зробити крок, який міг би їх втягнути знова до Риму.

Ми цілком не одушевляємося анґліканською церквою і її цілковитим злиттям з державою, бо ми є за розділом держави від церкви, але звертаємо увагу нашого громадянства на оту боротьбу за реформу молитовника з інших причин. Бо в нас є ще багато таких дуже „поступових" неуків, які не мають ніякого розуміння для тої боротьби, яка ведеться в лоні тих Українців, що приналежні до католицької церкви грецького обряду. Бо і в українсько-католицькій церкві повстали ріжні реформатори, що захотіли прогнати стару „візантійщину" і наблизити греко-католицьку церкву до латинства. Всі ті реформи, до зміни календаря включно, стрінулися в українськім народі з опозицією не так може з чисто релігійних причин, як політичних. Бо поневолений католицькою Польщею український нарід боїться, що через реформу попаде ще сильніще в польські лабети. Не є це отже церковщина і пуста боротьба. Є це боротьба далеко важніща як та, яку ведуть в Анґлії.

ЧИ ТІЛЬКИ НЕЗРОЗУМІЛА БЕЗПОРАДНІСТЬ?

Большевики реклямують себе на ввесь світ як правителів, під якими всі піддані „покірно" гнуть шиї перед ріжними наказами, приказами, реформами та розпорядженнями. Проклямувала влада, що демократія — то лише вигадка „соціялістів-угодовців" та дрібної буржуазії й з тим „верние" підданці комуністичної партії погодилися. Заявила комуністична партія, що для боротьби з світовим мілітаризмом треба сотворити велику червону армію та військово зобовязати все населення, і комуністичні підданці з тим погодилися. Тепер і діти й жінки й старі й малі, як кажуть, для „боротьби з мілітаризмом" вчаться військової штуки та готуються на червоних багнетах „понести світови смерть мілітаризму".

Назвавши свою владу диктатурою „рабочого і крестяніна", червоні імператори того робочого й „крестяніна" не підпускають і на гарматний стріл до влади в центрі, а перебрали її в руки ріжні інтернаціональні-пройдисвіти інтеліґенти. „Рабочий і крестянін", на приказ диктаторів, кричить „ура" „своїй" владі. Робить те саме, що робити казали в царські часи ріжні царські аґенти, та збаламучені ними члени ріжних „патріотично-чорносотенних" орґанізацій.

Затравили інтеліґенцію, стероризували її й навіть науку та письменників поставили собі на службу. Словом, зробили все, що для иншої влади здавалося неможливим. Але не можуть справитися з економічною руїною, не можуть справитися з поліпшенням стану робітників, селян та трудової інтеліґенції. Чим далі, тим все більший занепад та погіршення опановує в економіці та в становищу працюючого люду „рабоче-крестьянской страни".

На Радянській Україні до цього є ще одна галузь, в якій спостерігається дивне безсилля большевиків. Хоч ця галузь життя країни дається, порівнюючи із зазначеними вище, далеко лекше контролювати й реґулювати. А це саме справа розмосковлення України, або по большевицькому „українізація України". Це, як сказати би, камінь большевики хотять зробити камінним, а з того нічого не виходить.

Змогли большевики примусити українського селянина покидати свою рідну землю на користь ріжних зайд, з яких творять хліборобські кольонії та „національні республіки й райони". Змогли примусити Українців, що живуть в таких „національних районах" на своїй рідній-несвоїй землі, говорити в суді, скажемо, й писати до того суду та инших „державних" установ мовою района. Себто, коли Українець живе в татарському районі, то мусить користуватися в офіційних установах татарською мовою, в жидівських — жидівською, в циганських — циганською і т. д.

Обжидовити, отатарити, обциганити, чи ще в кого обернути українського селянина большевики знаходять в собі відвагу й силу. Але примусити ріжних зайд, що працюють в українських офіційних установах, що є, такби мовити, урядниками українських національних районів на Україні, говорити й писати хоч би в тих установах мовою українською, большевики не знаходять ні сили, ні засобів. Очевидно їм зовсім не лежить на серці розмосковлення, але не українського народу, а офіційних установ, які мусять обслуговувати той нарід, бо московські інституції міцніше звязують „самостійну Україну" з її метрополією — Московщиною.

Лише цим можна пояснити те, що здибуємо в харковській ґазеті „Вісти" від 13. червня б. р., коли в статті **„Перевірка українізації радапарату почалася"** читаємо таке:

„Українська мова ще не увійшла у загальний вжиток співробітників Народного Комісаріяту Фінансів".

„В „НКФ-і з українізацією ще не все гаразд".

„Чи вживала адміністрація будь-яких заходів для того, щоб вживалося українську мову? — запитує комісія представника НКФ.

„З відповіді вияснилося, що адміністрація видавала кілька наказів, в яких пропонувала співробітникам вживати в розмовах на службі українську мову, але не перевірялося, як цю постанову проводиться в життя. Фактично ж її не здійснюється".

Але це ще не все. „Вісти" пишуть, що **„всі оголошення культкомісії, що їх довелося зустріти в окремих відділах і управліннях НКФ, написані руською мовою".** А здавалосяб, культкомісія повиннаб була в першу чергу українізувати свою роботу".

З останнім і ми цілковито згідні, що хто-хто, а культурна комісія повиннаб була подбати про своє розмосковлення.

Але ще більше цікаве те, що **„Характерно відзначити, що на замітку, написану українською мовою, відповідь подається... руською мовою. І при тому*) цю відповідь дає заступник голови комісії в справі українізації, що сам видавав накази про те, щоб службовці вживали українську мову".**

Не будемо більше спинятися на виписках з тої статті, яку „Вісти" закінчують, що **„в справі справжньої українізації радянського апарату ми ще не можемо пишатися великими досягненнями".**

Чим тут пишатися, коли з українізацією нічого не зроблено за десять років панування большевиків. Нічого не зроблено навіть в тому комісаріяті, на чолі якого стоїть безсумнівний Українець М. Полоз. А що вжè говорити про инші комісаріяти. Очевидно, на Україні процес розмосковлення її державних установ іде своїм природним шляхом. Вимирають старі „обрусітелі" й їх місця займають молоді з місцевого українського населення, коли Москва не пришле якогось нового „обрусітеля" з Московщини. На жаль, таких „обрусітелей" червона Москва так саме, як і царська, шле досить, так, що на довгі десятки років розтягнуласяб большевицька „українізація" України, колиб червона Москва панувала там.

Якби большевики щиро хотіли „українізації" України, то вониб припинили в першу чергу підсилювати старий царський континґент „обрусітелей Малоросії" своїми червоними емісарами, бо з тим, що залишилося в спадщині від царату, стихійний національний процес на Україні давби раду сам.

*) Чудесний зразок „українізованої" мови самих „Вістей", як не треба писати по українськи.

ДИРЕКТОРІЯ ЗА РОБОТОЮ.

Українці в Галичині можуть перестати журитися, що багато українських посольських мандатів попало в польські руки. „Директорія У. Н. Р." рішучо готується до створення польської річи посполитої в границях 1772 року, тоб то від „моржа до моржа" та по Дніпро.

„25. травня ц. р. до Праги (Чехи) на польські пашпорти приїхали голова директорії Андрій Левицький та бувший військовий міністер Сальський, щоби повести переговори з українськими еміґрантами. В розмові з кореспондентами голова Директорії назвав будучих міністрів, а саме: міністер закордонних справ — Олександер Шульґін, внутрішних — Лотоцький, військових — Сальський, пропаґанди — Холодний.

„Міністром фінансів буде анґлійський специяліст. Анґлія має фінансувати його роботу, та що вже Левицькому видано пів міліона долярів. Левицький підкреслює, що його підтримує італійський уряд, а уповноважений представник У. Н. Р. в Римі Єреміїв користається матеріяльною та моральною підтримкою італійського уряду. Щодо Польщі, то Левицький дуже обережно висловив думку про необхідність згоди з Польщею, котра повинна одержати границі 1772 року.

„Пражські українські еміґранти відмовилися від участи у виступі Левицького, а ґрупа з Макаренком на чолі виробила протест, вбачаючи в Левицькому польського аґента. Співробітник польського посла в Празі бував щодня в Левицького. 1. червня Левицький післав своїх уповноважених до Румунії для орґанізації там бюра звязку, яке буде працювати в контакті з анґлійською та польською розвідками. На чолі цього бюра має стояти сотник Долинюк та два польські офіцири. Польське консульство на Україні буде підтримувати діяльність цього бюра.

„Одночасно два анґлійські офіцири — полковник Холмс та капітан Ґетштрей були командіровані до Варшави в польський ґенеральний штаб, щоби контролювати діяльність Левицького".

Все це повідомляє кореспондент мюнхенської ґазети „Фолькішер Беобахтер".

ТЕПЕРІШНІ ЧАСИ.

Сумні настали в нас часи,
Куди не глянеш — роздори
І що побачиш, про те пиши,
Бо брат однаково не заговорить.

Не привитає добрим словом,
Бо він все дбає лише про себе.
І не порадить, не запоможе,
Тільки погляне злобно на тебе.

Сестра байдужна, що ти хорий,
Що їсти в тебе нічого немає,
Що в тебе смуток, що в тебе горе,
Та ніхто сего не бачить, не знає.

Страшно дивитись на тії картини,
Які снуються що дня перед нами;
Загляньмо тихо у тую хатину,
А там лиш розпука і горе панами.

Ні милости, ні ратунку
Не стрінеш в нікого,
Лиш всюда глум та знущання;
А всюди видно „Свій до свого"!

Чому се так, годі вгадати,
И тяжко угадати, коли
Всі люде будуть собі братами,
И Боже царство запанує на земли.

Бо в нас тепер нічого
Ні доплакатись, ні домолитись;
Куди не глянеш, бачиш одно:
За золото всего можна добитись.

Галя Чорноока.

Добрий викрут.

Учитель: Чи ти знов занедбала свою лекцію німецького вчера вечером?

Учениця: Прошу пана учителя, я вчера так була захрипла, що не могла добре говорити навіть по анґлійськи.

Договорився.

Вуйко: Тільки дурень є зі всего певний, а мудрий чоловік все вагається.

Михась: А чи ви, вуйку, певні, що воно так є?

Вуйко: Так, мій хлопче, я певний того!

В. Кедровський.

1917 РІК.

(151)

„На засіданнє Малої Ради 28 жовтня дійшли вістки, що штаб ухвалив послати чотири кольони для облоги бувшої царської палати, місця осідку революційних орґанізацій. Це він зробив проти однодушного протесту представників міської Ради Дрелінґа та Фруміна й представника Ґенерального Секретаріяту Красовського. В палаті відбувалося засідання Ради Робітничих Депутатів. Мала Рада негайно делеґувала трьох своїх представників для мирного полагодження цього конфлікту. Прибувши до штабу, — оповідає М. Ткаченко в „Роб. Ґазеті", — ми побачили скрізь охорону, гармати й скорострілы. Від імені Ц. Ради ми виголосили, щоб ні арештів, ні особистих трусів не було. Особистої зброї відіймати не можна, тільки державну. Вони ставили нам цілий ряд провокаційних запитів. Нарешті вони погодилися на наші умови і ми поїхали на переговори з обложеними в палаті.

„Виявилося, що ніяких замірів повстання в Раді Робітничих Депутатів не було. У большевиків було занадто мало сил. Штаб до останньої рушниці знав засоби большевиків і, не дивлячись на це, післав військові сили. Ми дійшли до згоди з тими, хто сидів у палаті. А там була вся революційна демократія. Всі, навіть меньшевики, однодушно заявили: ми зістанемося тут і поляжемо, щоб не допустити розгрому нашого революційного центру.

„Ми довели до відома обложених, що в згоді з умовою їм забезпечена особиста недоторканість і особиста зброя. В штабі постановлено, що до палати ввійдуть тільки 12 чоловік війська для огляду, щоб найти зброю. Палата в руках війська не буде.

„І от коли з палати всі вийшли, лишилися лише представники партій і між ними большевиків, враз увійшло багато війська й козаків. Це було нарочите військо та спеціяльні офіцири. Вони лаялись останніми словами. Вони вчинили погром. Все розірвано, пошматовано — діловодство соціялістичних партій та їх підготовчу працю (до виборів у Рос. Установчі Збори — В. К.) знищено. Кірієнко заявив, що тут немає нічого дивного; військо розлютувалося, стоячи на дворі під дощем. Військо застукало в тісній хаті. Г. Пятакова й ми своїми тілами тільки оборонили його від звірячої розправи. Тої сцени мені ніколи докладно не описати. Всіх, хто там був, арештували та грабували.

„Все це вам вказує, що або це військо направлено штабом в контр-революційних цілях, або штаб не може ним керувати. Реакція, котрої ми боялися, сталася й тільки через те, що штаб не був у наших руках. Цей рух тепер направляється проти нас. Військо, що облягало палату, дуже вороже й добре розагітоване проти Центральної Ради, але нас усюди пускали. Пускали, бо боялися. А проте всю увагу тепер звернено проти українства.

„Так штаб рятує революцію. Він лаштується рятувати її по місцях. При мені відповідальні особи говорили про Чернигів, де є вісім тисяч українського куріня. Ніби, щоб оборонити Пятакова й инших, вони запропонували їм добровільно здатися в арешт, поки мине небезпека. І найдальше сьогодня вранці вони мусіли випустити своїх добровільних бранців, але й досі того не зроблено. Замісць того ведеться якесь незаконне слідство.

„Про події в палаті Центральна Рада приняла на вечірньому засіданню 29 жовтня одноголосно таку резолюцію, внесену укр. соц.-демокр.: „Вислухавши реферат делеґатів, посланих Українською Центральною Радою до штабу Київської військової округи для мирного полагодження зробленої штабом облоги Ради Робітничих і Салдатських Депутатів, і зважаючи на те: 1) що старанням комісії з представників У. Ц. Ради, київської міської Ради й Київського штабу вдалося прийти до згоди з обложеними на умовах видачі ними військової зброї й особистої недоторканости всіх, що були в палаті, большевиків, так і членів инших партій (як с.-р., меньшевиків, Бунду, укр. с.-д., укр. с.-р. і инших); 2) що одначе всупереч умовам згоди в палату допущено юрбу розлютованого війська, котре створило в палаті повний розгром Ради Робітничих і Салдатських Депутатів і ріжних партійних соціялістичних орґанізацій, знищило всю їхню підготовчу роботу для виборів до Установчих Зборів, переведену ріжними партійними орґанізаціями й розгромило все діловодство партій і рад; 3) що ображаючи жінок та инших присутніх членів Ради Робітничих і Салдатських Депутатів і служачих палати, військо робило в суперечь умовам згоди, особисті труси по розпорядженню помічника військового комісаря південно-західного фронту Григорєва, а врешті й арешти; 4) зважаючи на таке ламання штабом згоди з представниками У. Ц. Ради й иншою демократією міста Києва, та і на невміння штабу й повну його нездатність орудувати тими військовими масами, які він, без згоди революційної демократії, невідомо для чого і невідповідно обставинам зібрав у Києві; 5) що розгром військами палати прибрав явний характер контрреволюційного походу проти рад, а тим і проти всеї революційної демократії, там представленої, котрий виявився в ганебному поводженню з представниками та членами ріжних соціялістичних партій, в антисемітськім настрою окремих осіб серед війська та в знущанню й знищенню революційних емблем та прапорів, — У. Ц. Рада вважає необхідним негайне звільнення всіх арештованих в палаті осіб, особливо на всяку відсутність з їх боку спроб повстання й вважає недопустимим для охорони спокою та революції розпорядження штабом військовими силами для охорони революції та спокою без погодження й контролі У. Ц. Радою всієї революційної демократії й уважає необхідним негайне виведення частин уведених штабом до Києва".

„Заклик Ґенерального Секретаріяту до припинення домової війни.

„Ґенер. Секретаріят видав таку відозву до військ і горожан України: „На Україні ллється кров! Одні частини військ ідуть на инші. Жертви серед війська й мирного населення великі. Роботи над харчуванням фронту й тилу не виконуються тоді, коли краєві грозить голод. У Києві на вулицях іде бій. Ґенер. Секретаріят України, найвища краєва влада, в імя ратунку рідного краю домагається, щоб усі части військ і всі горожане України негайно перестали нападати одні на одних. На Україні немає чого вести криваву боротьбу. Українська Центральна Рада вибрана всіма народами України й висловлює волю всієї революційної демократії. Щодо своєї істоти — се краєва рада селянських, робітничих і салдатських депутатів. Усі війська та всі партії повинні признавати владу Ґенерального Секретаріяту Української Центральної Ради й цілком підлягати його розпорядкам. Досить проливу крови! Хто далі вестиме криваву боротьбу, той ворог Рідного Краю та революції!"

„Війна у Києві. Розгром Ради Робітничих Депутатів і инших революційних орґанізацій в палаті був саме визовом штабу округи та контр-революційних сил не так большевикам, як Українцям, і вони цей визов приняли. Почалася формальна війна у Києві. Проголошено загальний робітничий страйк, робітників заклинано під зброю, копалися на вулицях окопи, будувалися барикади. Центральна Рада явно не хотіла справи оборони прав і вольностей українського народу вязати з справою большевицького повстання. Дороги їх зійшлися в одно тому, що ворог їх був спільний, зрештою боролись Українці й большевики у Києві окремо, відбувався, як говориться, „трикутний бій". Пізніше вже прийшло до повної координації ділання і підчинення большевицьких мас і орґанізацій та політичних виступів загальному керовництву Ради та її Ґенерального Секретаріяту.

„29. жовтня на Царській площі прийшло до сутички з большевицькими автомобілістами, які перевозили на машині великий транспорт ґвинтовок*) з арсеналу. Юнкери обстріляли большевиків. Область на Банковій, Лютеранській і найближчих до штабу військової округи вулицях виглядала немов військовий табор. Юнкери побудували барикади. На Думській площі були стріли до делеґатів козацького зїзду, що відбувався у Києві. Кинено бомбу, частини якої зранили одного з делеґатів. Козаки відповіли стріляниною у повітря. На Лютеранській вул. обстріляно юнкерів, а також козаків, причім забито одного офіцира Забайкальського полку

„До Києва прибув Чехо-Словацький відділ, на чолі котрого стояв помічник комісаря південно-західного фронту Григорєв. Негайно по приході Чехо-Словацький відділ взяв участь у приверненню порядку. 30 жовтня правительственні війська обсадили понтонні касарні, в яких знаходилися большевики. Понтонні касарні находилися в звязку з арсеналом, де засіли Українці. Арсенал подавав патрони понтонірам. Протягом дня відбувалася перестрілка.

„Правительственні війська понесли втрати до 100 людей в ранених, з них 50 тяжко, забито 4 офіцирів, між ними ротного команданта Чехо-Словацького полку. Нікольську слобідку за мостом почасти захопили большевики. А за мостом були большевики з важкою артилерією, яка випустила один брізантний знаряд на місто. Знаряд розірвався над Липками.

*) Кріси.

— Дальше буде.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО НАМ ДАЛА БОРОТЬБА?

Від коли Рим вимусив від українських священиків підпис на заяву вірности для епископа Богачевського, не одному здавалося, що боротьба українських громадян за свої права в церкві затихла. Здавалося певно й Римови, що зі сею хвилею шанси його епископа підуть у гору, що вернеться йому повага, що нарід стане назад горнутися до карної церкви та до тих священиків, що від самого початку ласилися коло ніг Риму. Рівночасно тішилися всі ті чорні духи, що від початку станули проти народа в імени фалшивої поступовости, кажучи, що в католицькій церкві має бути сліпий послух, а хто не хоче його приняти, най стає безвірком.

Кождий, хто приглядається життю нашого народа від того часу, мусить прийти до переконання, що справа не так пішла, як собі думали римські поклонники та їх „поступові" союзники. Боротьба нашого народа за права й вплив у церкві не перервалася, але ведеться далі. Хоча нема тільки галасу від сеї боротьби, та вона ведеться. Вона тільки звелася на иншу дорогу. Замісць писати в ґазетах та говорити на вічах, народ іде за своїми правами там, де сі права нам державно признають. Громади пішли в суд.

Тут богато громад уже добилося своїх прав. Я згадаю лишень громади мені відомі: Вунсакет, Род Айленд; Мекісракс, Па.; Карнеґі, Па.; Алентавн, Па.; Мекаду, Па.; Бостон, Месечузетс; Мекіспорт, Па.; Дітройт, Мишиґен. Деякі громади, як Перт Амбой, Ню Джерзі та Картерет, Ню Джерзі, вичікують рішення. Яке рішення не булоби, сі громади вже своїх прав відобрати собі не дадуть. Якби де й суд признав права Римови, то громада вже на старий лад не завернеться, як се видно з тих громад, де суд вирішив справу на користь Риму, а громада пішла таки своєю дорогою, хочби їй прийшлося покинути свою стару церкву та зорганізуватися незавимо від Риму.

Великим ділом для свідомости нашої в сій боротьбі я признаю те, що в самій Филаделфії, під самим боком епископа, повстала українська церковна громада, яка пірвала зовсім зносини з Римом та взяла собі на священика людину, яка теж мала великі почести в Римі, а відтак з Римом зносини пірвала.

Як зачуваю, то сей рух переноситься поволи й на другі громади, які, як Скрентон, досі сліпо слухали своїх епископських прихильників та нібито поступовців, що попирали епископську політику.

Найбільше, однак, помилився Рим у тому, що він думав, що як він заставить священиків підписати заяву епископови послуху, то тим вернеться стара повага епископа. Та від часу підпису ся повага ще більше упала. Нині вже ніхто в сю повагу не вірить. Епископ не може не то наказати вірним своєї церкви в політичних справах, але навіть у церковних. Його часто навіть найвірніші священики не питаються й не слухають.

З того я виджу, що наша боротьба принесла нам уже богато добра. Ми здобули собі права, навчилися розглядати ріжні тяжкі справи, а найважніше: навчилися боротися за свою думку. Нам уже нині не страшні ні чужі висланники, ні прикази зі столиць. Ми рук уже не опускаємо чого небудь, але боремося за свої права на ріжні лади.

Парохіянин з Картерет, Н. Дж.

---o---

ЯК ГОСПОДАРЮЮТЬ ЛЯХИ НА НАШІЙ ЗЕМЛІ.

Зі свого села, Горошеви, одержав я від одного з моїх товаришів листа, в якім пише він про теперішне положення між иншим таке:

„Тепер опишу поведінку польських жовнірів в нашому селі. Вийшло нас з читальні коло 20 людей, з яких богато зараз же розійшлися по своїх вулицях. Зо мною разом було шестеро та дванацятьлітня дівчина. Коли я запер читальню, була 11. година, світив місяць і ніщо не віщувало недоброго. Коли тільки поминули кілька хат, почули приказ „стуй". Мусіли стати, бо могли нас почастувати кулею. Не встигли нічого й подумати, як посипалися кольби по плечах та головах. Враз всі розбіглися, а я лишився з одним ще хлопцем й дівчинкою та польським фрайтером (то старший від Бога!), бо двох других жовнірів побігли за втікаючими. Питається фрайтер, звідкіля йдемо та куди, а високий, що в цей час повернувся, відразу зацідив мене по лиці. На запит, чи то вільно то бити, він направив багнета мені просто в груди, і коли би я не відбив рукою, то певно вже-б не писав. В цей час дівчинка враз з другим хлопцем зачали тікати, але двох жовнірів спіймали її й не дивлячись на відчайдушні крики страшно били. Я й собі зачав тікати, аж почув стріли. Один, другий і третий, але мимо. Я відбіг, а потім вернувся назад, та побачив, що жовніри тягнуть дівчину на свою стацію. Найшовши одного з хлопців, післав його за татом дівчини. Колиж на крик дівчини прибіг тато, то розбишаки не пустили дівчати, а батька побили кольбами. Дівчина знов вирвалася і забігла до хати Якова Яремія. Жінка Яремія знаходилася в той час на подвірю, а сам Яків запитав, після якого права вони вриваються до него на подвіря. Але кольби загнали його в хату. А там били вже так, що Яремій ледве вирвався і побіг до поручника, що стояв у селі. Але вартові не допустили, приказуючи, що не можна тривожити „пана поручніка, бо пан поручнік спі". Тимчасом один з розбишак став на варті коло Якової хати, а два других заходилися коло жінки Якова та дівчини. Та дівчина втікла і сховалася в дровах. Я вхопив дівчину і відпровадив до дому. Колиж вернувся, то все було тихо. Так мордували Ляхи через цілу ніч, бо пішли вони аж о 4 рано. На другий день ми дали знати до вищої команди і жовнірів арештовано і мають судити за ґвалт, але будемо бачити, чи ворон воронови око виклює.

П. Т.

с. Горошева, п. Борщів, Гал.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Яка користь з народньої школи.

Бажаю подати дещо про нашу народню школу. Спершу одначе вважаю конечним навязати справу з часом, коли вже зорґанізовано школу.

Дня 11. вересня минулого року відбулось у нас орґанізаційне шкільне віче у ціли зорґанізовання взірцевої школи. На віче прибув як промовець гром. Володимир Білоруський, бувший краєвий учитель. По виголошенню реферату на тему орґанізації взірцевої народної школи і по річевій дискусії рішено запросити учителя Володимира Білоруського до зорґанізування і ведення у нас народної школи. Того самого дня вибраний на вічу шкільний комітет зробив з учителем угоду, а дня 13-го вересня обняв він вже свої учительські обовязки.

Громадянство вірило, що свою ідею під проводом фахового учителя переведе в діло та що зорґанізує таку народню школу, у якій подавати будуть правдиву науку на здорових основах моралі й краси. Громадянство місцеве виповіло війну темноті й усім тим, що досі нас обманювали, і пірвалося до боротьби з противниками поступу голіруч, себто без цента в касі комітету, але зі сильною вірою у побіду. Як всюди, так і тут трапилися агенти й фалшиві пророки, які ворожили, що нам це все не вдасться. Казали, що місто не позволить на заснования школи, що учитель відіде, люде дітей не запишуть і не посилатимуть до „большевицької школи", і школа по двох місяцях впаде. Наступ тих одиниць скріпив у нас духа й віру, а рівночасно приневолив свідоме громадянство до протинаступу. Почалась реальна, завзята муравлина праця. До праці стакули всі, не дивлячись на перешкоди й брак фондів. Нанято льокаль на приміщення школи, який містовий лікар шкільний узнав за відповідний, закуплено 100 модерних шкільних лавок і т. п. Почалися вписи, а за тим і наука. З кождим днем дітей прибувало; діти дітей приваблювали.

Підчас шкільного року відійшли деякі діти, але за то інші вписувались. Коли тепер зробимо підсумок наших матеріяльних здобутків за минулий шкільний рік, то сказати треба, що маємо майна вартости понад $200.00, а готівки в банку осталося $263,41. Підчас шкільного року заходом місцевого Відділу Союза Українок і Кружка Аматорського під управою гром. Вол. Білоруського влаштовано сім театральних вистав, а заходом Січової Сотні ім. Петра Конашевича Сагайдачного при великій помочи учителя — Свято Державности 1-го Падолиста. Висвітлено також „Галичина в рухомих образах". Зі всіх цих вистав чистого доходу на піддержання нашої школи прийшло $498. Опріч цего при тих нагодах придбано гроша до 150 дол. на костюми і річи, потрібні до театральних вистав. Сталі видатки на удержання школи виносили 170 дол. місячно. Про здобутки моральні, які є вислідом заложення народної школи, можна багато доброго й корисного говорити. Я тільки зазначу, що із записаних до школи 163 дітей клясифіковано 147, з того 67 з дуже добрим поступом в науці, 51 з добрим, 26 достаточним, а 3 з недостаточним; 16 дітей не клясифіковано з причини неправильного вчащання до школи. Діти, які правильно на науку вчащали, володіють українською мовою у письмі й слові вдоволяючо. Характер їхній став благороднійший, стали вони правдомовні, точні у виконуванню своїх обовьзків, солідарні й слухняні. Діти вищої кляси побирали науку історії і ґеоґрафії України. Тут слід надмінити, що діти тої кляси пізнали свою далеку батьківщину, давню долю і недолю нашого народу, нашу давню славу, народніх героїв і зрадників. Пізнала молодіж, скільки нас є, які ми сильні, які багатства на нашій Україні, яка наша віра й культура. Навчилися діти обороняти своє імя і честь серед чужинців не лайкою, а науковими доказами й арґументами; пізнала молодіж, що життя це боротьба, а ми в ньому борцями, які мають обовязок боротись не лише за права одиниці, але й цілого покривдженого, обманюваного загалу. Коротко кажучи, молодіж вищої кляси здобула від свого учителя це, чого нам, старшим, не дала австрійсько-польська школа, яка нас виховувала на покірних рабів австрійської держави й польських панів. Учитель був для дітвори помічником, приятелем, дорадником і добрим батьком, за що зеднав собі любов і пошану серед громадянства, а особливо серед дітвори, котру виховував і навчав.

На останніх шкільних зборах дня 24. червня зібрані батьки й матери виявили учителеві Володимириви Білоруському своє признання за його хосенну працю над ублагородненням і усвідомленням молодого покоління, а опісля зробили з ним угоду на протяг трох літ. Минулий рік був неначе роком спроби. За цей рік громадянство пізнало свою власну силу, пізнало воно, що спільно й солідарно можна великих діл доконати; пізнали всі, що виданий гріш на удержання школи не пропав безповоротно, що надії не завели. Здорове зерно, посіяне у здорові невинні серця й душі нашої дітвори й молодіжі, зійшло й видало овочі, які ми оглядаємо вже в першому році. Хай ця однорічна спроба буде для нас заохотою і товчком до будучої нашої праці. Не ставаймо у роботі на нашому шляху. Ми тяжше перебули, але діла ще не покінчили, не довершили. Ми певні, що наша дітвора верне назад по вакаціях до шкільних лавок української школи, а прийдуть ще нові дівчатка й козаки, отже почате діло нам треба продовжати для свойого власного й дітей наших добра. Віримо, що наша школа стала тим помостом, який обєднав всіх нас до спільної, завзятої праці над здвигненням власної домівки — Українського Народного Дому в Честер.

Вкінци сподіюсь, що Українці громадяне, мешкаючі в східній дільниці міста Честер, подадуть до відома загалу про здобутки їх школи, котру також провадив добр. Вол. Білоруський, а про котру я не можу подати вістей, чую лише від людей, що гарно поступає і розвивається, що дай, Боже, й на будуче!

Гринь Перчак.

Іван Вазов.

ВЕЛКО НА ВІЙНІ

ПРАВДИВА ПРИГОДА.

(З болгарського).

Як його взяли до війська, він сховався на підрі у солому... Старенький батько пішов у місто, просити в уряді, щоби не брати Велка*), бо він одинак і нема нікого на господарстві, що ходив би коло волів і коло поля.

Дома лишилася лише старенька мати. Вона мала відправляти всіх тих, що допитувалися би за Велком.

— Бабо Відо... закличте Велка!... Він мусить іти до міста... він резервіст... Хай візьме рушницю зі собою... — сказав кметь (війт).

— Велка нема дома, мій синку.

— Мамо Відо!... може Велко сховався? — питаються резервісти, що переходять попри хату.

— Ні, дітоньки!... Деж я його сховала би?... Від позавчора не знаю, де він... Таж він не є ледащо!... Таж ви знаете його...

Та ось іде Іван Морісівіна, командант резервістів. Він озброєний від ніг до голови. Ціле село знае того гострого чоловіка, дріжить перед ним.

— Бабусю!... Коли Велка не буде на місці до завтра рано, заки ми відійдемо, дістане сто буків, як лише попадеться мені в руки!... Затям собі це добре!...

— Якжеж це!... Мене вбийте, як найдете його!... Він не ледащо!... Чи ти не знаєш того?... — бурмоче перелякана баба Віда тай думає про Велка, що сидить на підрі...

— Сто буків черешневою суковатою палицею!... Не менше!... — повторив іще Іван і пішов.

А Велко? Він дріжав наче у лихорадці, як глядів крізь дірку, яку зробив у крівлі. Він чув погрозу страшного Морісівіни тай ще більше налякався.

Сховався мерщій у куті, заліз у солому та закрився нею по саму шию.

Там сидів до вечера.

*

Раненько виглянув крізь дірку: в селі на майдані стоїть ціла гурма резервістів, усі його товариші, всі вдоволені, всі в однострoях, на їх шапках, прикрашених осінними цвітками, влискуються до сонця золоті левики... В устах тримають гильки бучини, якою також заквітчали кріси... патрони, нанизані наче коралі, висять навхрест на грудях... А як їм гарно з бляшаними маніркaми (фляшками на воду), що висить при боці... сонце відбивається в них!...

Тиша залягла над гуртком вояків. Резервісти надійшли походом попри його хату.

Від коршми йшов Іван Морсівіна. Шапка в нього висока наче комин, на ній з боку причіплене перо.

Станув перед рядами вояків, говорив щось до них, дав приказ рукою... вони помало стали маширувати, рівномірно, в порядку, а він попереду. За ними пестра громада свояків і приятелів; прийшли попращатися з ними.

Пронеслася голосна, звучна пісня...

Велко наслухував... не міг наслухатися тої солодкої мельодії... а пісня неслася цілим селом... попід небеса... лісами.

Вони пішли... вже їх не видати...

Час до часу приносив йому вітер звуки пісні, що завмирала у воздусі.

Війна має таки в собі щось гарного!...

У грудях остовпілого Велка забилося серце... Він глянув на себе... обпорошений від ніг до голови, почіпалася його солома та павутиння... довкола нього чути стухлятиною, темно, мишечки... а тут то там через шпару продирається трохи соняшного проміння... наче крадене світло.

А там... широкі поля, ясне небо, світить сонячко боже... ріка в долині шумить, пташки увихаються на волі високо... а його товариші маширують зеленими полями та співають.

Не надумуючися довго, Велко опустився крізь чотирокутний отвір у хату, схопив кріс із стіни, пішов через стайню, погладив красого вола, поцілував зірку на його чолі, скочив через пліт, щоби мати не бачила його, тай пігнав у поле, начеб хто здоганяв його.

Резервісти маширують, співають... Лискавкою влискуються до сонця їх баґнети... їх прапор лопоче, наче великий птах розпрістертими крилами...

Попереду йде Іван Морісівіна. Час від часу оглядається, дає приказ і йде великими кроками, у своїй великій шапці.

Як Велко здогонив їх, пісня замовкла, ряди розступилися. Всі стали кричати, бо як прийшов Велко, то вони мали вже кого вчіпитися.

— Умалетан!... Умалетан!... Якжеж тобі живеться?!... Що за герой з тебе!... Деж ти був?...

— Умалетан прийшов!... — кричали інші — тепер ми вже не боїмося тай візьмемо султана в полон!...

— В похід!... В похід!... і веселим бути!... раз-два!... раз-два!... Царгород наш!...

І всі резервісти сміються та поглядають цікаво на Велка Умалетана, на якому ще подекуди висить павутиння.

Велко почервонів і мовчав, Іван Морісівіна усміхнувся, але зараз нахмарив чоло і крикнув гостро: „Досить, досить цього!... Чого так регочетеся?... Славно, Велку!... В похід!..."

Резервісти йшли далі в порядку.

Та заки ще перейшли перший горбок, перехрестили Велка Умалетана на Підпоручника.

*

Вечером прийшли до Филипополя.

Примістили їх у новій касарні на Марному (Голодному) Полі.

На другий день офіцир обходив військо, вислухав звіту Морісівіни тай пішов.

Велкові сподобалося тут: зупа з мясом, новий вояцький плащ і товариші тай пісні і розривки — все, чого лише душа забажає. Він привик до нового життя, навик до звичаїв і до вояцької мови... в нічому не був похожий до колишнього Велка.

Кличуть до приказу.

— Є! — кричить він із усієї сили, натягнувшись наче струна та глядить офіцирові свобідно в очи.

А інші посміхаються з нього.

— Велку... — каже Іван Морісівіна, якого вже йменували старшим десятником — ти пришив левика до гори ногами на шапці!... Дикун!...

— Слухаю, ваше благороде*)! — і Велко глядить із пошаною на свого зверхника.

Що хвилі приходять нові транспорти новобранців, яких для вправи розділюють між резервістів.

Велкові приділили щось десять селян і пять міщан. Іван Морісівіна чув щось до одного з останніх рекрутів і страшно знущався над ним.

Мав тепер нагоду пімститися.

— Велко! — закликав він свого підчиненого на бік.

А як Велко стояв біля нього, спитав він, вказуючи на рекрутів, що стояли в ряді:

— Слухають вони тебе?

— Слухають, ваше благороде...

— А бачиш того високого?

— Бачу, ваше благороде...

— То песький син... то... розумієш?... Уважай добре... не позволь йому ворухнутися... Коли він зле маширує, копни його... Коли не глядить просто перед себе, дай йому пястуком у морду... не жалуй його... Далі, хай я бачу...

— Слухаю!

Велко вернув до своїх рекрутів, а старший десятник відвернувся до міста.

Велко не розумів, чому старший десятник казав бити лише того високого. Деякі зі селян це справжні льви підчас вправ, а той високий маширує найкраще до приказу. Чи пан старший десятник не помилився? Його розум не міг поняти цього, одначе з того часу, не знати чому, почувався він ніяково перед цим високим рекрутом.

Вечером Морісівіна закликав його до канцелярії.

— Велку, якжеж там з тим ослом?...

— Слухаю, ваше благороде!

— Спухла йому морда?

— Зовсім ні, ваше благороде, він робить добре, що до нього належить...

Старший десятник нахмарив чоло.

— Слухай, з тебе осел. Завтра прийду підчас вправ... Щоби він і не робив, ти виганьбиш його добре в моїй присутности, а ні, то чорт тебе візьме!...

(Дальше буде).

*) Велко, болгарське імя відповідає сербському Вук (вовк).

*) Аж до сербської війни, себто до часу відкликання російських офіцирів, титулували болгарські вояки своїх офіцирів на російський спосіб. Тепер кажуть вони: Пане поручник, пане полковник, і т. д.

Малий збиточник.

Сидить маленький хлопчина під телеграфічним стовпом з бляшанкою в руках. Бачить се старенький чоловік, підходить до хлопця і поглянув в бляшанку, а там гусільниці.

— Гусільниці? — спитав старець. — А що ти з ними будеш тут робити?

— Гусільниці лізуть на дерево і обідають листя, — відповів хлопчик.

— Ну, і що?

— А я хочу обдурити їх, щоби вони лізли на телеграфічний стовп, — докінчив хлопчина.

МОДЕСТ МЕНЦІНСЬКИЙ.

Кілька хвилин розмови з князем наших тенорів.

Модест Менцінський! Хто з Українців не знає того імени, хто не старався хоч раз почути той металічний, з широкою скалею, чистий, як хрусталь, голос, що промостив Менцінському шлях на всі великі европейські сцени?

Модеста Менцінського стрінув Захід з належним признанням, дав йому славу й хліб, якого ледви чи добився би тут серед нас. А всеж таки Менцінський не може жити без рідного краю. Далеко, на гостинній чужині, він ні на мент не забув про свою приналежність до нас, його серце все тягне на Батьківщину. Майже рік-у-рік приїзджає він до нас, — нині знову витаємо його серед себе.

Вчора мав я нагоду балакати з Менцінським. Змінився від останнього побуту у Львові?... Ні. Ця сама поставність, в очах огонь молодости. Ця сама сердечна усмішка, радість життя і віра в людей. Балакаємо про це й те. Про далеку, все сердечну до нас Швецію, вітчину Єнзена і великого Карла. Про дивну схожість шведської та української народньої пісні. Наші предки воювали колись разом з ясноокими й ясноволосими Шведами проти Москви й про це тямлять Шведи... Менцінський має в Стокгольмі родину. Жінка його Шведка, два сини, по душі й серцю Українці, хоч землі батьків ніколи ще не бачили, українську мову чують вряди-годи, бо батько гостем дома. Але приїдуть, дуже хочуть приїхати; може вже слідуючого року.

Артистична програма Менцінського за час його теперішнього побуту в краю ще не цілком устійнена. Покищо Галичина має запевнених пять добродійних виступів нашого тенора, аранжованих Музичним Т-вом ім. М. Лисенка та Комітетом будови Дитячої Санаторії у Підбужі. Ті концерти відбудуться протягом цього травня в таких місцевостях Сх. Галичини: 24-го у Львові, 26-го в Бориславі, 28-го в Самборі, 30-го в Дрогобичі, 31-го в Стрию.

— А далі?... — Далі побуде трохи в краю, відсвіжиться душею і... верне знову до Стокгольму. Дім, родина... Дуже тішиться Менцінський на свій виступ у Самборі. Там кінчив гімназію, там пережив перші молодечі унесення й перші тріюмфи.

Перескакуємо на тему нещодавнього виступу Менцінського в стокгольмському радіо. Цей виступ стрінувся просто з радісним приняттям так у Швеції, як і в Німеччині. Менцінський співав виключно український репертуар, якого повитала преса обидвох держав дуже симпатичним відгуком. Зокрема велике враження зробив на шведській публиці наш національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Дальша наша розмова сходить відтак на тему вражінь. Їх так багато, а всі такі цікаві. На жаль, годі про все те писати. За малі рямці цієї статейки, а ще й инші причини для того.

— До побачення в четвер, на концерті! — пращаюся сердечно з нашим, дійсно дуже нашим Менцінським і, вертаючи до Редакції, думаю не без прикрого почування: — як довго ще розсипуватимемо по чужині перлини нашого національного багацтва? Як довго ще триватиме еміграція найкращих наших культурних та мистецьких сил на чужину?... Менцінський остав наш, але скільки пішло й пропало, збагачуючи й так вже багатого чужинецького духа?...

Р. Г.

(„Новий Час").

ВІДОЗВА

до односельчан села Гнилиці Великі, повіт Збараж, Галичина.

Ідучи у рівнім ряді поступу з сусідними селами, купили ми місце враз з будинками (коршмяний) на „Народний Дім" за $700.00 і на рахунок тої квоти вдалося нам зібрати серед селян $150.00, а на решту 16 членів будови підписали векслі, по яких до двох місяців маємо сплатити все, почидаючи з 7. червня с. р.

Хоч наше село одно з більших, одначе під сьогорічний неврожай та передновок тяжко буде нам самим зібрати з добровільних датків решту ціни купна протягом двох місяців, а в додаток маємо таких, що відмовляються помогти.

В імя поступу українського селянства поможіть нам збудувати народню святиню, що буде стояти на сторожі освіти, поступу та добробуту працюючих тут братів ваших.

Хоч очі наші звернені до вас, але ми добре знаємо, як напружені ваші мязи в тяжкій праці, бачимо ті мозолі, що густо вкрили ваші долоні, але разом з тим сподіваємося, що ви не лишитися глухими до нашого прохання.

Разом пересилаємо вам лісту на збірку, де кождий даток мусить бути записаний і через кождого жертводавця затверджений.

Комітет будови „Українського Народного Дому", в Гнилицях.

Поважані громадяне з села Гнилиць Великих! Небагато лишається мені добавити до повищого. Скажу, що ми не повинні зігнорувати цеї просьби, не давши своєї жертви. Відгукнімся як один на святе діло помочі і сповнім свій обовязок супроти України.

Отже складаю від себе $10 і кличу усіх земляків, що перебувають на американській землі, а зокрема в Скрентоні, Па., Гіксвіл, Н. Й., Вестбури, Н. Й., закладати комітети будови Українського Народного Дому в рідному селі. По близчі інформації прошу звертатися до мене на адресу: John Gulka, P. O. Northampton, Pa.

Іван Гулька,
член від. 44 У. Н. Союза.

ВІДМОЛОДЖЕННЯ РОСТИН.

Скільки то не чуємо й не читаємо нині про всякі новітні менше й більше успішні способи відмолоджувати підстаркуватих людей! Доходить до того, що читаємо вже й новини під такими наголовками: „За 2000 літ не будемо вмирати!" В кождому разі лікарська наука порушила дуже „актуальну" для людства справу, а Штайнах і Воронов зі своїми малпами — й учениками є мабуть першими пionірами в штуці продовжування життя не тільки людини, але й инших живих творів. Такими творами є й ростини; їх можна також усякими способами відмолоджувати, опізнювати їхню старість і смерть. Про це виголосив недавно реферат проф. Моліш, а зміст його реферату такий:

Природна довгота життя є дуже ріжнородна. Бактерії як одиниці живуть тільки кілька годин, мамутові дерева 4 і більше тисяч літ і доходять до висоти 140 метрів, отже вищі, як вежа св. Стефана у Відні (майже двічи вищі за львівський ратуш). Хоча мамутове дерево живе справді 4000 літ, та воно складається переважно з обумерлих уже частинок, більша його частина, це руїна. Поодинокі комірки цього дерева доживають найбільше 80 літ. Так само довго живуть ті ж. євкаліптові дерева в Австралії, але докладно означити їхній вік годі, бо вони не мають річних слоїв. Найпростішим способом на продовження життя ростини є охорона перед ушкодженням і пригожі умови життя. Дуже значно дається продовжити вік ростини, коли її насіння перед засадженням згл. засіянням продержиться довший час в сухому місці. Насіння вразливої мімози тим робом задержує силу кільчення через 60 літ. Один японський дослідник ствердив, що сімя льотосу, яке лежало принайменше 250 літ у сухім льоху, зійшло посіяне все без виїмку, коли задраснено його шкірку на зеренцях. Життя ростини продовжується многократно, коли ростини не допускається до цвіту і тим чином придушується її полове життя. Добрим прикладом для цього служить альоа, яка властиво є агавою. В своїй вітчині в Мексику вона живе тільки 8 літ; власне в тому віці цвіте і зараз таки умірає. Та в наших теплярнях ця ростина наслідком непригожого клімату цвіте багато пізніше і тому доживає до 80 а то й 100 літ життя. Її життя продовжується через опізнення цвіту й овочу в десятеро! Сам референт Моліш таким самим способом замінив звичайну однорічну резеду в кількарічне деревце. Як тільки коли показалися пупянки цвітів, він втинав їх. Цвіти утримуються молоді й свіжі, коли запобігається їхньому запліденні около півтора місяця, а запліднені вянуть дуже скоро. У деяких ростин діється це так нагло, що вже в півтора години по заплідненню цвіт опадає. Життя поодиноких частин ростин можна продовжати тим чином, що їм дається сповняти якусь важку функцію; коли прим. листок бегонії посадити в пісковату землю, то хвостик листка розкорінюється і переймає ролю пня; як хвостик він живби найвище рік, а перемінений в корінь живе — чотири роки. Посаджені хвостики блющевих листків доживають до 5 літ. Коли яку кількалітню ростину прищепити на однорічну породу, тоді щепка відмолоджує основу й однорічна ростинка живе кілька літ. Велике практичне значіння має відмолодження овочу. З густоцвітучих галузок опадає потім маса недоспілих овочів. В останніх часах запобігається тому в той спосіб, що понизше галузок накладається цинові перстені, щоби віджи вчі соки не спливали деякий час з галузок у пень; тоді не падуть овочі і всі дозрівають. Так виплекуються яблука і грушки завбільшки дитячої голови. Для відмолодження згл. продовження життя ростин шукається все нових способів, але проти смерти — так кінчить проф. Моліш — не буде способу, бо смерть це конечна фаза життя.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СОБАЧА ТРІВОГА.

(Образок з кубанського побуту).

В саме „собаче пекло", в саме полудне, у козака Остапчука на самім краю станиці Славянської (що Славянська — не дуже важне; воно могло буди і в иншій кубанській місцевости) разом сказилися чотири собаки. Покусали Остапчукову дочку і вихром помчалися шматувати весь собачий рід. Було свято, — всі станичні стрільці, як навмисне, ще зранку, пішли на качок. Остапчук кинувся в міліцію.

Дижурний в міліції вислухав Остапчука і ліниво пошкробався.

— Не галасуйте прошу вас! Аж в ухах блямкає! Напишіть зараз заяву...

— Та яж неписьменний... — просився Остапчук.

— Ось бачите... неписьменний... Скільки разів говорили: ліквідуйте!... Як волів, не повернеш на добре діло...

— Та що робити?! — почіхався Остапчук.

— Що робити... Треба заяву по формі. Біжіть зараз до читальні...

Остапчук розміркував побігти не до читальні а до сільради, тому що читальня по дорозі йому чомусь не сподобалася. В сільраді його допитували докладно: при яких обставинах обявилася ця скаженина, в якому напрямку побігли собаки, у кого вони нарушили худобу тай чому стрільці не затовкли собак!... При кінці допиту збіглося з десяток баб, вони заводили: „Ой, лишенько!", просили помочі, а предсідник гримав на них, щоби вони не путали діла та не верещали... Написали докладне письмо — „про конечність оглянути всі станичні собаки, котрі покажуться скаженими, щоби таких негайно повбивати". На міліцію посунуло з письмом пятнацять людей. Вже прийшов сам начальник міліції. Він також відразу гримнув на баб:

— Ну, покусали... Чого белькочете... Розглянемо...

Він строго спитав Остапчука, куди саме побігли ті собаки, з „лютуючою" вони скажениною, чи, скажім, із середньою, та допитувався при цьому: „Хвости підняті", „язиками мотають дуже", „піна колесом чи як"?... Потім написав на письмі зі сільради резолюцію: „Обовязково належить тих собак знищити в спішному порядку, а також інших, яких горожане забажають". Але треба було ще написати службовий листок у справі патронів... І склалося так, що урядова книжка куди то заподіялась... Тай іще задержав справу дижурний Петро. Він побіг у спішній потребі та подавав на оклики сумний голос із кінця подвіря:

— Та не репетуйте... Іду-у... Та кажу-у: іду-у... От народ, Божеж ти мій!

Облаву почали щойно під вечір від Остапчукової хати. Біля кожної хати викликали господарів:

— Чи ви не бачили, куди побігли?

— Хто? Конокради?

— Та які конокради... собаки, а не конокради...

— —Які собаки?

— Тьфу! Та скажені...

— Та цеж ранком було!

— Ну, нехай ранком... Ви бачили?

— Та ні, не бачили.

Так пройшли по всій станиці. І біля останньої хати вкінці вияснили: Остапчукові собаки (чотири) сховалися в невідомому напрямку.

(Із „Извест-ій").

ВОЛЯ УКРАЇНИ І КОВАЛЬ.

(Легенда).

Давно то було, ще тоді, коли вороги Україну поневолювали. Жив собі чоловік. Як він звався, ніхто не знає; відомо лише, що був він добрим ковалем та жив самітно. Побудував собі біля великого ліса кузню і комірчину і жив з того, що підковував проїзшим людям коні. Любив той коваль Україну і все журився тим, що її загарбують вороги, а всі вольности касують.

Одного дня, над вечір, сидить коваль біля своєї кузні, понакує люльку і думоньку думає. Коли се підїзджає до кузні на білім кони дівчина красна, як те соненько, на голові віночок з синьо-жовтих квіточок. Зіскочила з коня і подаючи ковалеви кусок щирого золота, каже:

— Підкуй мені зараз коня.

Здивувався коваль, взяв золото, до горна положив, а сам поглядає на дівчину з зацікавленням. Та по кількох хвилях питає:

— Позвольте вас спитати, хто ви така?

Дівчина поглядiла на коваля тужливим поглядом і відповіла:

— Я воля України. Спіши з роботою, щоб я скорше відїхала, бо мене переслідують вороги.

Вчувши се коваль, низько вклонився перед дівчиною і промовив:

— О, воле наша, то ти покидаєш нас?

— Ні, не покидаю вас, — відповіла воля, — але мушу скритися, щоби в слушний час прийти назад. Спіши з роботою.

За якої пів години викував коваль чотири підкови і почав підковувати коня. Вже до трох копит прибив золоті підкови, та лише прилагодився прибивати четверту, як воля скрикнула:

— Видиш, наближаються вороги, вони шукають за мною, куда мені скритись?

— Поспішай, воле наша, в ліс, а там є високі гори, там тебе ніхто не знайде, — відповідає коваль.

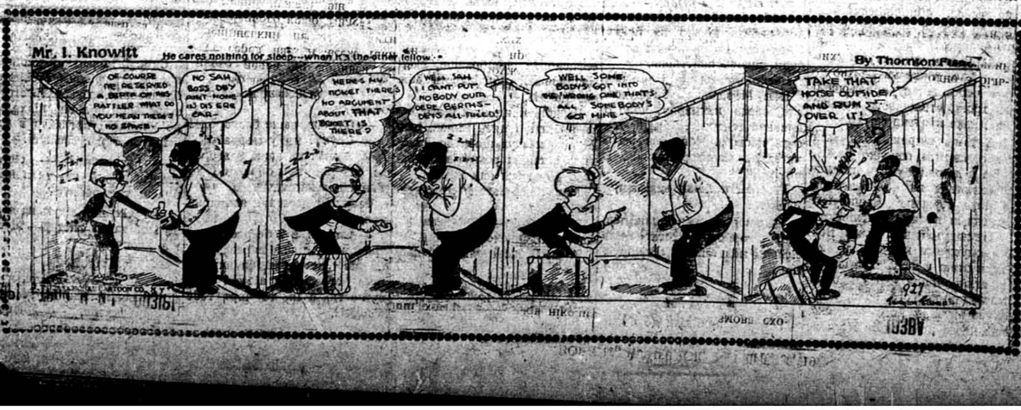
Воля погладила свого коня по шиї, попращала коваля і зникла в лісі.

Тимчасом вороги вже наближались до кузні.

— Не дам їм коня, на котрім їхала наша воля, — сказав до себе коваль, — краще нехай земля розступиться і скриє в своїх нідрах мене і коня.

Та лиш вимовив коваль сі слова, як земля загуділа, розступилась і скрилися в ній коваль, кінь і кузня.

Народне передання говорить, що коли настане час, що на Україні зявиться воля, тоді земля знов розступиться і з нідр її вийде коваль, кінь і кузня. Коваль прибе четверту підкову і на тім білім коні, підкованім золотими підковами, воля віде до Київа.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться у вівторок, 10. липня 1928, в годині 7.30 вечером, в гали парохіяльній, 303 Hudson Ave. На мітінг обовязаний прийти кождий член і виплатити свої вкладки. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Антін Бабій, пр., Мих. Антонів, секр.

— Ви за Смита, чи за Губера?

— За салуном.

Вона: Ні, ні... Вийду лише за такого, що вже жив і терпів...

Він: Себто за вдівця?

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".